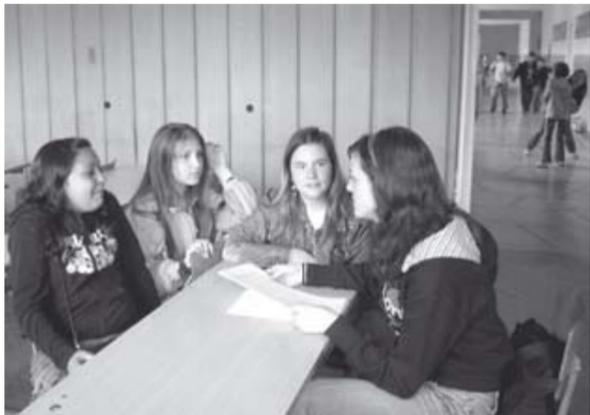

Съвременното образование трябва да е мултикултурно

ИНТЕРВЮ НА МАНУЕЛА ТОДОРОВА-ЗАМЕСТИК-ПРЕДСЕДАТЕЛ НА УЧЕНИЧЕСКИЯ СЪВЕТ ПРИ СОУ „МАКСИМ РАЙКОВИЧ“ С ТРИМА ОТ УЧАСТНИЦИТЕ В УЧЕНИЧЕСКИ КЛУБ „ФОЛКЛОР НА ЕТНОСИТЕ“ ИВА, ИННА И ЕЛЕОНОРА ОТ VI“Б“ КЛАС.

- **Научихме, че неотдавна в СОУ „Максим Райкович“ е създаден нов клуб. Разкажете как се роди идеята за неговото създаване.**

- **Инна:** Ученическият клуб „Фолклор на етносите-ромски фолклор“ е най-младият в училището. Той е едва на един месец и все още сме в самото начало на нашата дейност. В края на месец април 2008г. г-жа Галя Евтимова ни покани на среща и ни разказа за идеята да създадем клуб „Фолклор на етносите-ромски фолклор“. След часовете се събрахме около 20 ученици от VI, VII, VIII и X-ти клас във библиотеката. Г-жа Евтимова ни разказа с какво се занимават тези клубове, каква дейност развиват. Много ни хареса идеята, че това е нещо ново, различно от всичко, което сме правили досега. Изучавали сме българския фолклор, но никога не сме учили за ромите, за тяхното творчество, за обичаите им. Стана ни интересно. На мене най-много ми допадна идея-

та, че ще можем да се занимаваме със събирателска дейност, да работим извънкласната стая, да интервюираме, да снимаме с камера и фотоапарат, да правим проучвания на обичаи.

- **Ива:** Искам да добавя, че аз реших да участвам в този клуб, защото ще мога да науча повече за ромската история, за бита, празниците на ромите. Самата аз съм ром, но почти нищо не знам за миналото ни, дори не мога да говоря по ромски, защото никой не ме е учил в къщи. Радвам се, че някои се интересуват от нас, че ние също имаме богато минало и фолклор, както другите етноси в страната.

- **Ели:** Аз също се включих в този клуб, защото ми стана интересно. Още след първата сбирка г-жа Евтимова ни раздаде по една много интересна книга „Разказани пътища“. Започнах да я чета. Това всъщност е учебник (както по-късно разбрах за СИП по фолклор на етносите), издаден от Център „Амалипе“ и че

Съвременното образование трябва да е мултикултурно, с еднаква значимост и за мнозинството и за малцинствата. Мултикултурното образование предполага популяризиране на ценностите и културата на малцинствата, - една от целите, която си поставя проектът на Център „АМАЛИПЕ“ с партньор СОУ „Максим Райкович“. Защото само когато на учениците от мнозинството и малцинствата е дадена възможност да научат повече за културата на другия, те са в състояние да разберат начина на живот на малцинството и могат да се преборят със съществуващите предрасъдки. Именно в смекчаване на различията, характерни за обществото ни, са измеренията на това образование и част от целите на настоящия проект. Без съмнение интегрирането на България в икономическите и политическите структури на Обединена Европа в голяма степен зависи от начина, по-който тя се отнася към своите малцинства. Затова и в Община Дряново, предвид сливането на ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“ със СОУ „Максим Райкович“, трябва да продължи училищната и общинската политика за успешната интеграция на учениците от етническите малцинства.

Румяна Станчева,
директор на СОУ „Максим Райкович“ Дряново

ще го използваме в работата си. В него има много ромски легенди, притчи, приказки, песни. Представени са семейните и календарни празници. Не съм предполага, че може да бъдат толкова хубави.

- **Ива:** Аз също полу-

ученици от другите клубове. Идваха при нас и искаха да се запишат. Клубът включва 20 ученика от VI-ти до VIII клас. В него участват и български и роми и турци.

- **Разкажете повече за дейността си. С какво се занимавате**

те и интересите на нас-учениците. В анкетата включихме въпроси чрез които искаме да получим информация какви познания имат учениците за ромите, за езика им, за тяхната култура, дали биха искали да изучават ромския фолклор. Присъстваха и въпроси за отношенията, за толерантността между етносите в училище. Решихме да използваме анкетата и интервюто, като начин за проучване на мненията и предложенията на учениците. Разработихме съвместно с г-жа Евтимова въпросника. Обучавахме се как се провежда интервю, как да разговаряме и предразполагаме към откровен разговор със съседника си. Сформирахме екипите и си разпределихме работата. Ние трите заедно с Нина и Ремзи от VI“б“ клас сме един от екипите.

- **Ива:** Много ни хареса идеята да бъдем журналисти, но скоро се оказа, че това не е лесна работа. Г-жа Евтимова ни помагаше в началото. Тя направи няколко интервюта с ученици от различни възрасти и ни показа как да общуваме. Про-

етноси“ с конкретно посочени дейности. Резултатите от нашето проучване ще предоставим на Център „Амалипе“. Макар че сме в началото на нашата дейност вече можем да се похвалим и първите си успехи. Участвахме в Националния детски ромски фестивал „Отворено сърце“, който се проведе на 03.06.2008г. във Велико Търново. Въпреки че присъствахме за първи път, нашият клуб се представи достойно. Бяхме най-активната част от публиката. Участвахме в забавната игра, наши представители рисуваха в конкурса за детска рисунка и спечелихме награди, които скоро ще ни изпрати организаторът на фестивала - Център „Амалипе“. Пяхме, танцувахме с учениците от групите за фолклор от цялата страна. Запознахме се със ученици от други градове. Научихме много неща от тях, „откраднахме“ си идеи за бъдещата ни работа.

- **И тъй като заговорихме за бъдещето, какви нови задачи предстоят пред вашия клуб?**

- Резултатите от проведените анкети посочиха, че най-голям интерес учениците имат към семейните празници. Почти всички анкетираните и членове те на клуба искат да направим проучвания върху ромската сватба и да изработим филм посветен на нея и сватбените обичаи. Научихме, че повечето ромски сватби се правят през лятото- такава е вековната традиция. Така, че ни очаква много работа. Искаме събрали материал да представим като филмиран разказ за този семеен празник. Планираме следващата учебна година, да го представим пред училищната общност, да направим съучениците си съпричастни към нашата работа и ромската култура, да разкрием нейното богатство и разнообразни изяви. Идеята е да направим възстановка на някои от сватбените обичаи, които видяхме възпроизведени на фестивала, но ние ще представим характерните за Дряново и Дряновския край.

Желая Ви много успехи и очакваме с нетърпение да видим вашия филм.

чих тази книга. У нас всички започнаха да я четат и някои от приказки, песни знаеха. На мене най-ми хареса притчата за Бог, който раздавал късметите на родителите и съдбата, която отредил на ромите. Тази притча разказах и на ромския детски фестивал във Велико Търново, в който взехме участие.

- **Инна:** Още на втората сбирка за новия клуб бяха научили много от съучениците ни,

в момента?

- **Ели:** Както при организиране дейността на всеки ученически клуб трябваше да изработим правила за работа и приемем конкретна програма. На втората сбирка обсъдихме идеята и решихме, че преди да създадем програмата, трябва да проучим какви интереси и потребности имат учениците. Да заложим такива дейности, които да бъдат интересни и да отговарят на нужди-

дължихме сами и проведохме 20 интервюта с ученици-роми от различните класове и възрасти. Съучениците ни с удоволствие отговаряха на въпросите. Никой от поканените не отказа да даде интервю.

- **Инна:** Скоро ще привършим работата си и ни предстои най-важното - да обработим анкетата, да направим изводите и пристъпим изготвянето на Програмата на клуб „Фолклор на

СОУ "Максим Райкович" - Дряново

Обявява прием за учебната 2008-2009 г.

СЛЕД 7 КЛАС

Паралелка с профил "Информационни технологии", с интензивно изучаване на английски език
Профилиращи предмети: информационни технологии, английски език, география, математика
Прием след успешно положен национален изпит по

Български език и литература - 20 юни 2008 г.
Математика - 26 юни 2008 г.
Срок на обучение - 5 години

СЛЕД 8 КЛАС

Паралелка с технологичен профил "Туризм",
Профилиращи предмети: технологии, география и икономика, информационни технологии
Прием по документи
Балообразуващи предмети: български език и литература, география, труд и техника
Срок на обучение - 4 години

За повече информация на тел. 7-21-56 - Директор и 7-41-50 - Счетоводство.

ВЕСТНИК "ДРЯНОВО НЮЗ" ОЧАКВА ВАШИТЕ МНЕНИЯ И КОМЕНТАРИ, ОТНОСНО ТЕМИТЕ В БРОЯ В НАШИЯ ФОРУМ НА АДРЕС: WWW.DRYANOVO.NET

ОТПЕЧАТВА СЕ СЪС СЪДЕЙСТВИЕТО НА ЦМЕТД "АМАЛИПЕ", - ВЕЛИКО ТЪРНОВО И ФИНАНСОВАТА ПОДКРЕПА НА ИНСТИТУТ "ОТВОРЕНО ОБЩЕСТВО",

Традициите ни обединяват, а не ни раздалечават

Празнуването на Гергьовден /Ерделез/ от ромите в Дряново

Всички хора по света обичат празниците. Защото тогава те забравят за трудностите и неволиите, събират се заедно със своите роднини, близки и приятели и се веселят от сърце. Празниците носят надежда, че ще се случи нещо добро.

За нас ромите-християни най-големият празник е Гергьовден. Ние го наричаме Херделез, Ерделез. В нашето семейство той се празнува от години, но за него научих повече през тази учебна година, когато започнах да посещавам часовете по СИП "Фолклор на етносите в България". Госпожа Маргарита Маркова ни запозна с някои от пролетните фолклорни празници и ни предложи да потърсим и запишем от наши близки и съседи повече неща за тях. Най-много научих от моята баба Веска Пашанкова, от съседката леля Мара, от родителите на Цецко Маринов - 4 клас от нашето училище. Ние празнуваме три дни Гергьовден - на 5, 6 и 7 май. Най-важното е купуването на агнето. Дори да е трудно с парите за празника

всяко семейство гледа да има агне. На 5 май вечерта или на 6 май сутринта от гората се донесат зелени клонки и треви, с които се кичи вратата. Баба разказва: „Предния ден отиваме в гората за "зелено", с което се красят портите. Тогава моята баба ни караше да се търкаляме в росата за здраве... Сутринта рано /на 6 май/ най-старият мъж в къщата коли агнето. Преди това главата му се украсява с венец и свещички за плодородие. Кръвта и костите на агнето се хвърлят в течаща вода /река/, "за да не отиде кръвта на мръсно място...". Челата на децата в къщата се белжат с кръвта "за здраве...".

След това агнето се пече цяло в пещ. Когато стане готово се подрежда трапезата. Майката на чичо Марин разказва, че някога са правили специални софри за Гергьовден, кръгли, без гвоздеи в тях, за да не ръждясват. На средата се слага тавата с агнето. До него зелен чесън - против уроки и за здраве. На масата има пита и червено вино.

"Ако в отношенията между хората има добронамереност и честност, ще има и любов към различните. Важното е да се поставиш на мястото на другия, да погледнеш живота през неговите очи, да тръгнеш към него, другия, различния с добро, тогава той, другия ще те оцени."

Кирякула Димитрова,
бивша участничка
в СИП „Фолклор на етносите в България”,
към ОУ „Св. Св. Кирил и Методий”,
сега ученичка в НАГ Габрово

Преди да започне обяд трапезата се прикърдява, а след това най-старите хора в къщата чупят питата и раздават на всеки по парче. При някои ромски семейства в квартал

"Изгрев", се е запазил обичаят питата /обредният хляб/ да се среже на кръст и в дупките да се сипе вино. Те още продават главата на агнето. Това е като на игра - пари

не се дават. Празникът Гергьовден е свързан с много весело настроение. Днес го празнуваме вкъщи, но по-старите жители на квартала разказват, че преди 10-20 години някои семейства отивали в местността "Старите мостове", край Дряново. Там разпъвали трапези. Ако времето е подходящо, момчетата се къпели в реката, за да покажат, че е топло. След това връзвали люлки на момичетата.

В празника Гергьовден има още един обичай "пеене на пръстените...". При него на младите момичета се предсказва за какъв мъж ще се оженият. Вечерта на 5 май те се събират и в кофа с вода пускат пръстени или гривни. Във водата се слага здравец и кофата се оставя под розов храст. Сутринта рано момичетата се събират. Една от тях покрива лицето си с було и пее весели или тъжни песни, например "Отдолу иде хубава кошничарка", /Талал авела шукар кошничарка/. Докато пее тя вади пръстен от кофата и нарежда: - Хайде момичета, да

видим на кого късметът какъв ще е? /Айде тидикала акана какви фикая бахт?/

- На кого е този пръстен? /Какви си кая ангрусни?/

- Моя. /Мори/

- Да сте живи и здрави! /Те авен састе весте!/
Това научих от семейство Марин и Марийка Маринови, които заедно с момичетата от нашето училище Лора, Галя и Гюлезар представиха възстановка на обичая в Историческия музей гр. Габрово през месец април. Зная, че са били посрещнати с интерес и много ръкопляскания от хората. Разбрах много нови неща за този хубав пролетен празник, но нещо силно ме изненада. Открих общото в празничния ритуал на българи и роми: украсата на къщата, венецът за агнето, връзването на люлки, "пеенето на пръстените...". Мисля, че повечето от обичаите и традициите ни обединяват, а не раздалечават.

Ани Минкова,
ученичка от 5 "А", клас
ОУ „Св. Св. Кирил
и Методий”,

Светът е за всички

"Светът е за всички,- това прочетох на знаменцето, което получих по време на Петия детски ромски фестивал "Отворено сърце", който се проведе на 3 и 4 юни 2008 година във Велико Търново. За мен и моите приятелки всичко беше ново, неочаквано и много интересно. Паркът, в който се проведе фестива-

открит с химна на ромите "Джелем, джелем", а след това започнаха неспирни песни и танци. Чудна гледка! На естрадата танцуват, а около нея гостите също. Ние също се включихме. Така се запознахме с децата от село Батак, Велико-търновско и от град Карлово. Дори си направихме заедно снимки за спомен.

ла бе украсен с много и разноцветни балони. Имаше кътове за различни игри и конкурси. Госпожа Маркова ни обясни, че мястото се нарича "Марно поле", защото там преди много години жителите на Търново изпратили Кера Тамара /дъщерята на цар Иван Александър/, която станала жена на султан Мурад, за да се запази мира в българското царство. Но да не се отклонявам. Празникът бе

Най-много ми харесаха костюмите. Момичетата бяха облечени в дълги надиплени поли, препасани през кръста с шалове, украсени с малки парички. И полите и късите елечета бяха обшити с тилилейки. Гледах костюмите и се сетих. Такива тилилейки видях преди време на една българска народна носия. В два от часовете по СИП "Фолклор на етносите в България", посетихме НЧ

"Развитие", и експозицията в Лафчиевата къща. Там разгледахме български национални костюми от различни етнографски области. На мен най-много ми хареса женския костюм /този с тилилейките /от Шопско и дряновската носия. Запомних казаното от госпожата, че украсата за главата на дряновката се нарича "сокай...". След това трябваше да потърсим и опишем национален костюм, в който са се обличали в миналото жените мюсюлманки. Оказа се трудно. Само по-възрастните жени в нашия квартал са запазили шалвари. Останалите части - тънка блуза, късо елече и тънък воал с парички по края, видях на празника на нашия СИП в читалището. Костюмът донесе Стела от 8 клас. Блузата беше от копринен кенарен плат. Интересното е това, че такъв плат видях и в една от стаите на Лафчиевата къща. Това си спомних, докато гледах танците на децата. Имаме различни религии, традиции и обичаи, но дълги години живеем заедно и повече или по-малко сме си повлияли един на друг.

Хубав е надписът на знаменцето: „Светът е за всички...".

Ива Томова, ученичка
в 5 "Б", клас на ОУ „Св.
Св. Кирил и Методий”,

В различieto заедно

Тази година се осъществи моя отдавнашна мечта - да участвам в СИП "Фолклор на етносите в България", в нашето училище. За него знаех много интересни неща от моя брат Светослав. Наистина беше интересно. В часовете се запознахме с най-големите празници на българи, роми и турци: Коледа, Васильовден /Банго Василии/, Великден /Патраги/, Гергьовден /Ерделез/, Рамазан Байрам, Курбан Байрам. Посетихме много интересни места в Дряново: църквите "Св. Троица", и "Св. Никола", Лафчиевата къща, разгледахме старите къщи по ул. "Пенчо Черковски...". За мен най-приятно бе в часовете за практическа работа. Помагахме

си, разказвахме си весели истории, станяхме приятели. Правихме сурвакници и коледни картички с фолклорни мотиви. Украсявахме великденски яйца. Най-хубавите наши картички и сурвакници участваха в изложбата, подредена във фойето на Община Дряново. Не искам да се хваля, но спечелих първо място за сурвакница в коледния училищен конкурс. Най-трудно ми беше, когато издирвахме и записвахме различни обичаи. Аз единствена трябваше да пиша за българските, а останалите деца за празниците на ромите-християни и мюсюлманите. Но се справих. Тогава разбрах нещо важно. В празниците на

различните етноси има много общи неща: празнична трапеза /на Бъдни вечер - за българи, на Банго Василии - за ромите-християни/, сурвакане /сурваки/ при българи и роми, "искане на прошка", /на Сирни заговезни за българи и ромите, на Банго Василии - за ромите, на Рамазан Байрам - за мюсюлманите/ правенето на курбан /на Гергьовден - за българи и роми, на Курбан Байрам - за мюсюлманите/. Така е. От години живеем заедно. Трябва да бъдем добри и честни помежду си. Различieto да ни сближава, а не да ни разделя.

Милена Станева,
ученичка от 5 "А", клас,
ОУ „Св. Св. Кирил
и Методий”, Дряново

ОТПЕЧАТВА СЕ СЪС СЪДЕЙСТВИЕТО НА ЦМЕДТ "АМАЛИПЕ", - ВЕЛИКО ТЪРНОВО И ФИНАНСОВАТА ПОДКРЕПА НА ИНСТИТУТ "ОТВОРЕНО ОБЩЕСТВО."